

Protocol Pesten en cyberpesten Basisschool Op de Heuvel

1. Vooraf

2. Pesten

2.1. Wat is pesten?

2.2. Signalen en kenmerken 2.3.

Hoe wordt er gepest?

3. Cyberpesten

3.1. Wat is cyberpesten?

3.2. Signalen en kenmerken 3.3.

Hoe wordt er gecyberpest?

4. Rollen bij pesten

5. Aanpak

5.1. Pesten

5.2. Cyberpesten

6. Pest meldingsformulier

1. Vooraf

Het pestprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordiging van de school en de ouders waarin is vastgelegd dat we pestgedrag op school niet accepteren en volgens een vooraf bepaalde handelwijze gaan aanpakken. Het ligt ter inzage voor alle ouders.

Een dergelijk protocol kan alleen functioneren als aan bepaalde voorwaarden is voldaan:

1. Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen; leerkrachten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen.
2. De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
3. leerkrachten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
4. De school dient te beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt (het pestprotocol).
5. De school ontplooit preventieve (les)activiteiten

Ons specifiek schoolklimaat (leerkrachtgedrag) is gericht op een optimale ontwikkeling van de leerling. Dit betekent een veilige omgeving waarin veel aandacht is voor preventie ten aanzien van pesten.

Op de Heuvel werkt met de methode leefstijl en gebruikt deze methode om sociale vaardigheden en gezond gedrag aan te leren. Hiermee wordt zowel in de klas als in de school preventief gewerkt met als doel pestgedrag te voorkomen.

2. Pesten

2.1 Wat is pesten?

Pesten is het systematisch uitoefenen van psychische- en/ of fysieke mishandeling door een kind of een groep kinderen van één kind dat niet in staat is zichzelf te verdedigen.

Vaak is het lastig om pesten van plagen te onderscheiden. Iemand een duw geven kan plagen zijn maar het kan ook pesten zijn. We spreken over plagen wanneer kinderen aan elkaar gewaagd zijn. Ze dagen elkaar uit maar de situatie wordt door geen van de betrokkenen als vervelend of bedreigend ervaren.

Het specifieke van pesten is gelegen in het bedreigende en vooral systematische karakter. We spreken van pestgedrag als het daarnaast ook nog regelmatig gebeurt waardoor de veiligheid van een kind in zijn omgeving wordt aangetast. De inzet van het pestgedrag is altijd macht door intimidatie. Het concrete verschil tussen plagen en pesten wordt hieronder in een schema weergegeven.

Plagen	Pesten
<ul style="list-style-type: none">- is er sprake van incidenten en van een gelijke machtsverhouding- is er geen winnaar of verliezer- is het slachtoffer in staat zichzelf te verdedigen en loopt het geen (blijvende) lichamelijke en/ of geestelijke schade op	<ul style="list-style-type: none">- is er sprake van een zekere systematiek of regelmaat en van een ongelijke machtsverhouding- is de pester de spreekwoordelijke winnaar en is het slachtoffer de verliezer- mag het slachtoffer niet (meer) voor zichzelf opkomen en loopt het blijvende lichamelijke en/ of geestelijke schade op.

Naast dat pesten kwetsend is zijn er drie verschillende vormen van pesten:

1. Verbaal pesten zoals vernederen, dreigen, schelden en sarren
2. Fysieke pesterij zoals achtervolgingen tijdens of na school, knijpen, krabben, bijten en onder dwang vasthouden
3. Overige pesterijen. Hierbij kunnen de pesters het gepeste kind onder andere doodzwijgen, buitensluiten, iets van hem of haar stelen, het beschadigen en vernielen van bezittingen of zelfs afpersen.

2.2 Signalen en kenmerken

Als een leerling gepest wordt zijn er een aantal signalen waar je frequent op kunt letten; een kind wil niet meer naar school of vereniging en verzint allerlei uitvluchten, het kind vertelt niets meer over school. Als een leerling één van deze signalen toont wil dit niet zeggen dat het gepest wordt. Het kan zijn dat de leerling blauwe plekken heeft opgelopen tijdens een stevig potje voetbal of dat een leerling teruggetrokken gedrag toont doordat het een slecht cijfer heeft behaald en dit niet wil vertellen. Voornamelijk de puberteit is een periode dat er veel lichamelijke en emotionele veranderingen plaats vinden. Het is dan lastig om tussen alle signalen de juiste op te pikken die horen bij het gepest worden. Wanneer je wel denkt dat een leerling gepest wordt en enkele signalen vertoont dan kun je eens met hem praten over wat er allemaal buitenshuis gebeurt. Door met de ouders van andere leerlingen te praten weet je ook hoe hun kind zich voelt of gedraagt.

Naast de signalen van een leerling die gepest wordt, zijn er ook signalen die aangeven wie een pestkop zou kunnen zijn. Mogelijke signalen zijn: dit kind doet stoer en wil imponeren, is vaak fysiek sterker dan de andere partij, wil ten koste van alles zichzelf bewijzen en overheersen, reageert zeer impulsief en agressief bij tegenwerking en de pestkop is vaak eerder gevreesd dan geliefd in de groep.

2.3 Hoe wordt er gepest?

Met woorden

Vernederen, belachelijk maken, schelden, dreigen, met bijnamen aanspreken, gemene briefjes/mailtjes/sms'jes schrijven

Lichamelijk

Trekken aan kleding, duwen en sjoeren, schoppen en slaan, krabben en aan haren trekken, wapens gebruiken

Achtervolgen

Opjagen en achterna lopen, in de val laten lopen, klem zetten of rijden, opsluiten

Uitsluiting

Doodzwijgen en negeren, uitsluiten van feestjes of buitenschoolse activiteiten, uitsluiten bij groepsopdrachten

Stelen & vernielen

Afpakken van kledingstukken, schooltas of schoolspullen, kliederen op de spullen van een ander, andermans spullen vernielen

Afpersing

Dwingen om geld of spullen af te geven, het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.

3. Cyberpesten

3.1 Wat is cyberpesten?

Als je het woord cyberpesten uit elkaar haalt houd je cyber en pesten over. Pesten is in hoofdstuk twee behandeld. Het woord cyber staat volgens Van Dale (2005) voor 'op internet actief of bestaand'. Cyberpesten is dus op internet actief pesten.

3.2 Kenmerken en signalen

Cyberpesten gebeurt via mobiele telefoons, sms-berichten, chatrooms, blogs, website, MSN, social media en e-mail. Negen van de tien keer gebeurt dit anoniem en doordat het een elektronische weg neemt maakt dit het mogelijk dat cyberpesten zeer snel en direct massaal gebeurt. Cyberpesten gebeurt vaak anoniem. Hierdoor is dit lastig te checken in vergelijking met traditioneel pesten. Kenmerkend voor cyberpesten is dat het vrijwel onzichtbaar blijft voor ouders, verzorgers en leerkrachten. Daarnaast is het vaak zo ernstig omdat de pester en de gepeste niet direct met elkaar in contact staan maar dat zij enkel via de computer zijn verbonden. Hierdoor voelt de pester zich ongeremd en verlegt hij/zij zijn of haar grenzen tot het maximale.

De direct zichtbare signalen dat een kind gecyberpest wordt zijn eigenlijk precies hetzelfde als dat van een traditioneel gepest kind. Kenmerkend is dat een kind plotseling, zonder aanwijsbare redenen, de computer of mobiele telefoon niet meer wil gebruiken.

3.3 Hoe wordt er gecyberpest?

Fysiek

Beschadigen van de computer door een virus te mailen.

Flaming

Uitschelden via mail, chat, sms of social media.

Outing

Vertrouwelijke informatie ongevraagd online zetten of rond te mailen.

Non-verbaal online E-mail of plaatsen van vernederende beelden zonder toestemming.

Sociaal online iemand uit een bestaande online groep uitsluiten.

Masquerade

Zich voordoen als iemand anders.

Denigreren

Verspreiden van geruchten over iemand.

Haatwebsite

Een website opzetten om afkeer voor een bepaald persoon te uiten. Dit kan zowel een website zijn, als een kanaal binnen een bestaande site.

Cyberstalken

Ongevraagd belagen en benaderen van andere mensen.

Hacken

Gegevens stelen of instellingen aanpassen.

4. Rollen bij pesten

Wanneer er in een klas gepest wordt heeft iedereen in de klas een rol. En in die rol kun je invloed uitoefenen op het pesten. Niet alleen de kinderen in de klas hebben een rol maar ook de ouders en de leerkracht. De rollen zien er als volgt uit: De pester; is vaak onzeker en wil graag aardig of stoer gevonden worden. Denkt door te pesten dat iedereen hem/ haar grappig vind. De gepeste; voelt zich vaak verdrietig en eenzaam. Durft vaak niets terug te doen of het te vertellen, is bang om dan nog meer gepest te gaan worden. De mee-pester; doet mee met pesten, denkt dat hij/zij er dan bij hoort. Is bang om zelf gepest te worden, waardoor het mee gaat pesten. De helper; neemt het op voor de gepeste. Vindt het niet goed dat er gepest wordt in de groep en is niet bang voor de pester. Helpt graag en is daarom vaak populair. De stiekemer; vindt het goed dat er gepest wordt maar bemoeit zich er niet mee. Is bang om zelf gepest te worden. Roept anderen erbij om het pesten te steunen. De buitenstaander; denkt dat er in de klas niet gepest wordt en het kan hem/ haar ook niet schelen. Zolang hij/ zij er zelf maar geen last van heeft. De stille; bemoeit zich er niet mee. Vindt het pesten wel gemeen, maar durft niets te doen of te zeggen, is bang zelf gepest te worden. De ouder; heeft in de opvoeding invloed op het pesten. De leerkracht; heeft in het lesgeven invloed op het pesten.

5. Aanpak

5.1 Pesten

Stappenplan bij melding (vijfsporenaanpak)

Deze aanpak is gericht op de verschillende partijen die betrokken zijn bij pesten: het gepeste kind, de pester, de ouders, de klasgenoten en de school. Leg in geval van een vermoeden van pesten voor aan de behandelcoördinator of het stappenplan in werking moet treden. Hieronder volgt een opsomming van mogelijkheden waarop een school de vijf verschillende partijen die een rol spelen in een peestsituatie kan ondersteunen.

Stap 1. Steun bieden aan het kind dat gepest wordt.

Naar het kind luisteren en zijn probleem serieus nemen. Met het kind overleggen over mogelijke oplossingen. Samen met het kind werken aan oplossingen. Zo nodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt, bijvoorbeeld een sociale vaardigheidstraining om weerbaar te worden. Zorgen voor vervolg gesprekken. Er wordt schriftelijk vastgelegd dat er gepest is, op welke manier en wanneer dit was. Dit wordt aan het dossier toegevoegd (pest melding formulier via L-schijf beschikbaar). Het vastleggen kan gebeuren door de eigen leerkracht of door de interne contactpersonen. Meldingen van pestgedrag worden door de unitmedewerkers (leerkrachten en ondersteuners) besproken in het unit overleg waar zo nodig vervolgacties worden uitgezet.

Stap 2. Steun bieden aan het kind dat zelf pest.

Met het kind bespreken wat pesten voor een ander betekent. Het kind helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen. Het kind helpen om zich aan regels en afspraken te houden. Zorgen dat het kind zich veilig voelt; uitleggen wat jij als leerkracht gaat doen om het pesten te stoppen. Stel grenzen en verbind daar consequenties aan. Zorgen voor vervolg gesprekken. Er wordt schriftelijk vastgelegd dat er gepest is, op welke manier en wanneer dit was. Dit wordt aan het dossier toegevoegd (pest melding formulier via L-schijf beschikbaar). Afhankelijk van

de ernst van het pesten wordt een extra gesprek met ouders gepland. Als blijkt dat er een gedragsverandering moet plaatsvinden kan de AC'er, in overleg met leerkracht en ouders, een vorm van ondersteuning adviseren en de aanvraag begeleiden.

Stap 3. De middengroep (de rest van de klas) betrekken bij de oplossingen van het pestprobleem. Met de kinderen praten over pesten en over hun eigen rol daarbij. Met de kinderen overleggen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen. Samen met de kinderen werken aan oplossingen, waarbij ze zelf een actieve rol spelen. Samen kijken naar wat er wel goed ging en hierop voortborduren (oplossingsgerichte aanpak).

Stap 4. De ouders van het gepeste en van het pestende kind steunen. Ouders die zich zorgen maken over pesten serieus nemen. Ouders op de hoogte houden van de pestsituatie. Ouders van de leerlingen op de hoogte brengen van het pestprotocol. Informatie en advies geven over pesten en de manieren waarop pesten kan worden aangepakt. Er vindt een terugkoppeling met hen plaats, de intentie en frequentie is afhankelijk van het verloop. In samenwerking tussen school en ouders het pestprobleem aanpakken. Zowel op school als vanuit de thuissituatie. Zo nodig ouders doorverwijzen naar deskundige ondersteuning. Wanneer ouders niet tevreden zijn over de aanpak van school, kunnen zij gewezen worden op de mogelijkheid van bemiddeling door de contactpersoon inzake de klachtenregeling. Ook hebben ouders het recht om een klacht in te dienen bij de klachtencommissie. In de schoolgids staat vermeld wie zij voor deze procedures kunnen benaderen.

Stap 5. De algemene verantwoordelijkheid van de school. De school zorgt dat de directie, het bestuur en de leerkrachten voldoende informatie hebben over pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten in de eigen groep en de eigen school. De school neemt stelling tegen het pesten. De school brengt de huidige situatie rond pestbeleid in kaart. Dit door gebruik te maken van een sociogram. De school werkt aan een goed beleid rond pesten en veiligheid van leerlingen waar de hele school bij betrokken is. Door gebruik te maken van een oplossingsgerichte aanpak behouden we een positieve sfeer.

5.2 Cyberpesten Stappenplan bij melding van cyberpesten

Stap 1

Bewaar de gestuurde berichten en probeer berichten waarin pestgedrag uit voorkomt te bewaren. Vertel aan leerlingen hoe ze gesprekken kunnen opslaan, een print screen kunnen maken, hoe ze berichten kunnen afdrukken of hoe ze een foto moeten van het telefoonscherm.

Stap 2

Blokkeer de afzender wanneer dit mogelijk is. Als de leerling op een chatroom zit kun je vaak onbekende mensen blokkeren of een melding maken van ongewenst gedrag.

Stap 3

Neem contact op met de ouders van de gecyberpeste leerling (en wanneer mogelijk is ook met de ouders van de leerling die cyberpest). Geef ouders en leerlingen tips. Daarnaast is het samen doorlopen van het stappenplan van aanpak van belang.

Stap 4

Wanneer niets meer vanuit school mogelijk is, verwijst de ouders dan eventueel door. Er zijn diverse contactpunten die ouders kunnen adviseren voor verdere afhandeling buiten school. Ouders kunnen bellen met: - De onderwijstelefoon : 0800 5010 - De vertrouwensinspectie : 0900 111 3 111 3

Stap 5

In het geval dat een leerling stelselmatig wordt belaagd is er sprake van Cyberstalken. Ouders kunnen dan aangifte doen bij de politie.

Stap 6

Verwijs de gecyberpeste/cyberpestende leerling dat er een vertrouwenspersoon aanwezig is op school.

Bijlage
Pest Melding Formulier

Datum :
Leerkracht :
Pester + geb. datum :
Gepeste + geb. datum :
Datum voorval/pestmelding:

Omschrijving voorval/ pestmelding:

Was er sprake van fysieke interactie, verbale interactie. Zo ja, geef nauwkeurige omschrijving:

Twijfels/bijgedachte/gesprekspunten/ discussie/eigen gevoel:

Welke afspraken zijn er gemaakt t.a.v. de pester/ het gepeste kind:

Zijn ouders geïnformeerd? Ja/nee Datum:
Wat was de reactie van de ouders?